

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Závěrečná zpráva z realizace poradenského programu města Kroměříž Poradenský program 4

Základy politiky sociálního a dostupného bydlení

Tento materiál vznikl v rámci realizace projektu „Rozvoj systémů pro sociální začleňování“ r. č. projektu CZ.03.02.02/00/22_004/0000366.

Agentura
pro sociální začleňování

Obsah

ČÁST 1	3
INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN	3
OBDOBÍ REALIZACE	3
ZÁKLADNÍ ÚDAJE O LOKALITĚ	3
ANOTACE PROGRAMU	4
VÝCHODISKA VÝBĚRU PORADENSKÉHO PROGRAMU A ZÁKLADNÍ POPIS PROBLÉMŮ A JEJICH PŘÍČIN, KTERÉ MÁ PROGRAM ZA CÍL ŘEŠIT	5
CÍLE PORADENSKÉHO PROGRAMU	6
PŘEDPOKLÁDANÝ HARMONOGRAM REALIZACE	8
POPIS VÝSTUPŮ PROGRAMU	9
POPIS VÝCHOZÍHO STAVU LOKALITY V KONTEXTU PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	9
ČÁST 2	13
PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU	13
	16
ČÁST 3	16
VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU	16
VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	16
VYHODNOCENÍ NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ A CÍLŮ PROGRAMU	17
VYHODNOCENÍ A SHRUTÍ CELKOVÉHO PŘÍNOSU PROGRAMU NA LOKALITU, DLE ZÁVĚREČNÉHO POSOUZENÍ NAPLŇOVÁNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ DANÉHO PROGRAMU	19
DALŠÍ MOŽNÝ PLÁN SPOLUPRÁCE	19
SEZNAM ZKRATEK	20

ČÁST 1

INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN

Období realizace

Duben 2023–červen 2024

Základní údaje o lokalitě

Kroměříž je město ve Zlínském kraji ležící na řece Moravě při jižním konci Hornomoravského úvalu a zároveň v jižním cípu úrodné Hané. Žije zde 28185 obyvatel a je tak po Zlíně druhým největším městem kraje. Město je nazýváno jako Hanácké Athény.

Jedním z nástrojů, který umožňuje posoudit míru zatížení sociálním vyloučením jednotlivých obcí je index sociálního vyloučení¹. Index sleduje stav, resp. rozsah sociálního vyloučení prostřednictvím indikátorů pokrývajících dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti (Lang & Matoušek, 2020).

Škála indexu nabývá hodnot od 0 do 30 bodů, přičemž hodnota 0 znamená absenci nebo minimální rozsah sociálního vyloučení a hodnota 30 bodů nejvyšší míru zatížení sociálním vyloučením. S hodnotou indexu 12 bodů v roce 2023 spadá Kroměříž do kategorie obcí s nejvyšší mírou sociálního vyloučení (kategorie 12 až 30 bodů). Oproti roku 2022 i 2021 došlo zejména ke zhoršení v dimenzi vyloučení z bydlení (tj. zvýšil se podíl příjemců dávky příspěvku na bydlení). V roce 2023 byl nárůst bodů zaznamenán také v dimenzi vyloučení ze vzdělávání (jde o podíl žáků ukončujících povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku běžné třídy základní školy). Počet bodů v této dimenzi vzrostl z nulové hodnoty v roce 2022 i v roce 2021 na 1 bod.

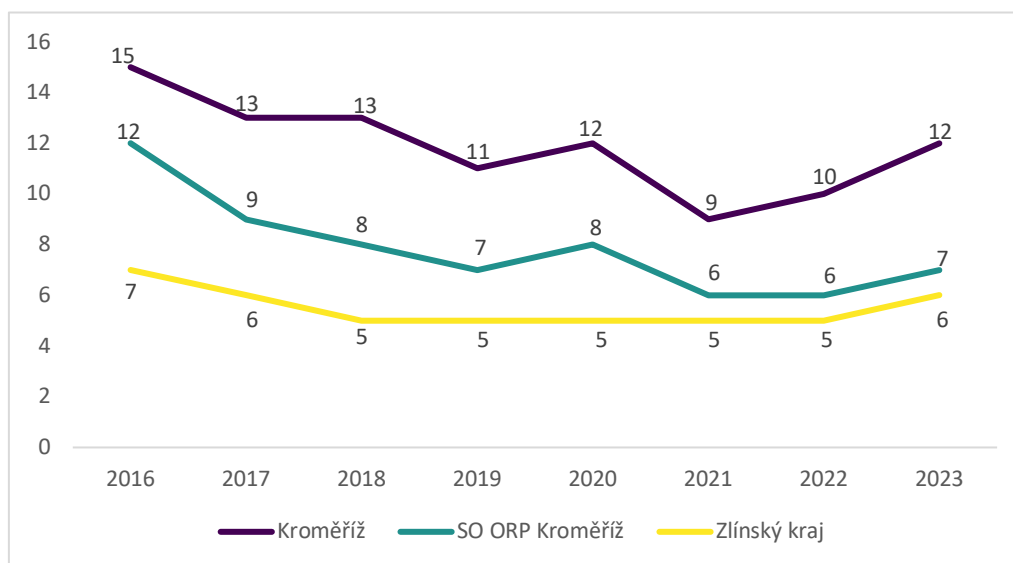
Hodnota indexu sociálního vyloučení v Kroměříži v letech 2016–2023

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
15	13	13	11	12	9	10	12

Zdroj: ASZ

¹ Index sociálního vyloučení vyvinula Agentura pro sociální začleňování v rámci projektu Systémové zajištění sociálního začleňování jako jednotný nástroj, který v sobě zahrnuje klíčové ukazatele z různých oblastí sociálního vyloučení a umožňuje tedy v celorepublikovém rozsahu míru zatížení sociálním vyloučením posoudit. Více k indexu viz Index sociálního vyloučení – Agentura pro sociální začleňování (socialni-zaclenovani.cz)

Hodnota indexu sociálního vyloučení v městě Kroměříž, SO ORP Kroměříž a Zlínském kraji

Zdroj: ASZ

Anotace programu

Ve spolupráci se zapojenými aktéry města Kroměříž byl na území obce realizován poradenský program č. 4. Základy politiky sociálního a dostupného bydlení, který reaguje na problém nedostupnosti bydlení, přičemž osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, jsou tímto problémem výrazně ovlivněny. Zásadním problémem jsou nerovnosti v přístupu ke standardnímu stabilnímu bydlení pro osoby se ztíženým přístupem na trh s bydlením.

Podporu při revizi systémů přidělování bytů

Vzhledem k vývoji bytové a sociální politiky v každé obci, dochází k revizím pravidel, kritérií, metodik a dalších dokumentů obce. ASZ aktivně podporuje obce v revizi dokumentů směrem k uspokojování potřeb cílové skupiny osob sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením. V případě města Kroměříž se bude jednat o revizi kritérií pro přidělování obecních bytů, tvorbu metodiky sociálního šetření k žádostem o obecní byt a podporu při zavádění startovacího bydlení.

Odbornou podporu v přípravě na implementaci zákona o podpoře v bydlení

Zákon o podpoře bydlení má vejít v platnost 1. 1. 2025 a pro mnohé z obcí přinese změny, které bude potřeba zapracovat do stávajícího chodu dotčených odborů. Jedním z hlavních témat budou práce sociálních pracovníků v sociálním bydlení a kontaktní místo pro bydlení. Poradenský program nabízí metodickou podporu v přípravě obcí na implementaci zákona a bude průběžně obce informovat o jeho podobě prostřednictvím seminářů, konferencí a stáží.

Nastavení komunikace mezi aktéry

Efektivní spolupráce a komunikace aktérů zapojených v určité oblasti může být velmi užitečným nástrojem sociální politiky obce. Dochází k vzájemné informovanosti a propojení kapacit, čímž vzniká fungující síť

podpory pro danou oblast. Město Kroměříž se bude zaměřovat na koordinaci přístupu v řešení kumulace osob bez přístřeší na území obce bez možnosti návazného bydlení.

Semináře, stáže a workshopy

Do konce roku 2023 a 2024 budou probíhat pravidelné semináře, workshopy a stáže pořádané interními i externími experty ASZ, na specifická témata týkající se oblasti bydlení. Zástupcům obcí budou tyto události nabízeny s ohledem na dlouhodobé a specifické cíle stanovených v poradenském programu.

Východiska výběru poradenského programu a základní popis problémů a jejich příčin, které má program za cíl řešit

Volba poradenského programu vychází z Plánu sociálního začleňování města Kroměříže 2022–2025, kde je definován v syntetické analýze jádrový problém, který zní „Existence bytové nouze a nedostatek příležitostí standardního bydlení pro CS“.

Jádrový problém byl definován členy PS, která byla realizována v květnu 2022. Za klíčové problémy členové PS definovali:

- Obavy soukromých pronajímatelů ubytovat CS
- Nedostatek volných bytů (zejména velkometrážních a bytů pro specifické CS) - nízké možnosti získat návazné bydlení
- Zadluženost CS
- Špatně nastavený systém oddlužení
- Dluhy vůči městu
- Vysoké ceny bytů (nájmu)
- Zvyšující se náklady na bydlení (energie)
- Systém získávání MOP (nízká možnost získat na zaplacení kauce)
- Nedostatečné kapacity města pro udržení sociální práce v obl. bydlení (v době realizace PS bylo hrazeno z projektu města)
- Nízké, nestabilní příjmy CS
- Nezaměstnanost CS (z důvodu špatného zdravotního stavu, nízkého vzdělání)
- Vyšší míra rizika ztráty bydlení (bariéry v navazování sousedských vztahů, nízká orientace v oblasti smluv, smluvních závazků, nedostatečné právní povědomí, kompetence při hospodaření s financemi...)
- Obavy ze změny u CS
- Závislosti
- Pasivita klientů, chybí včasné řešení situace na straně CS
- „Nálepkování“ CS

Cíle poradenského programu

Stanovování cílů vychází z jednání se zástupci obce a ze setkání multidisciplinárního týmu, kde byly identifikovány potřeby obce v oblasti bydlení.

Dlouhodobý cíl č. 1: Podpora při revizi systémů přidělování bytů

Specifické cíle:

- V roce 2023 vznikne metodika sociálního šetření k žádostem o obecní byty.
- V roce 2023 vznikne systém přidělování startovacích bytů.
- Na začátku roku 2024 dojde k reflexi dosud vzniklých systémů a dokumentů a proběhne zmapování dalších potřeb v této oblasti.
- V roce 2024 budou revidována kritéria přidělování obecních a startovacích bytů obce Kroměříž.

Dlouhodobý cíl č. 2: Příprava na implementaci připravovaného zákona o podpoře bydlení

Specifické cíle:

- V roce 2023 a v první polovině roku 2024 proběhnou připravované semináře, workshopy a stáže na téma zákona o podpoře bydlení, kontaktní místo pro bydlení, garantované bydlení, krizové fondy a jejich využití a další.
- Do konce roku 2023 vznikne prvotní návrh popisu kontaktního místa pro bydlení v městě Kroměříž.
- V první polovině roku 2024 bude vznikat metodika práce v kontaktním místě pro bydlení.
- Do konce roku 2024 bude probíhat příprava obce k implementaci zákona dle aktuálních potřeb.

Dlouhodobý cíl č. 3: Nastavení komunikace mezi aktéry

Specifické cíle:

- Do konce roku 2023 dojde ke zmapování klíčových aktérů sítě podpory osob bez přístřeší na území obce. Tito by měli být členy již existujících platforem, případně by do nich měli být přizváni. V rámci jednotlivých zasedání bude vytvořen prostor pro diskusi o potřebách sítě podpory pro osoby bez přístřeší.
- Do konce roku 2023 proběhnou alespoň dvě setkání jednotlivých platforem, na kterých budou definovány potřeby jednotlivých aktérů ve vztahu k osobám bez přístřeší na území obce a dojde k nastavení opatření vedoucích k naplnění těchto potřeb.
- V roce 2024 budou nadále pravidelně probíhat setkání k reflexi dosavadních opatření a jejich přenastavení v případě nefunkčnosti nebo vyvstání nových potřeb některého z aktérů.

Harmonogram naplňování cílů

Podpora při revizi systému přidělování bytů

Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Pracovní skupina A	▪ Odborná podpora při revizi kritérií pro přidělování obecních bytů.	ASZ	Realizační
	▪ Vznik metodiky sociálního šetření pro žádost o obecní byt.	ASZ, Město	Realizační
	▪ Revize systému přidělování startovacích bytů.	ASZ, Město	
Seminář/konference	▪ Zprostředkování dobré praxe, zvýšení informovanosti ve specifických tématech v oblasti bydlení (garantované bydlení, sociálně nájemní agentura, krizový fond a další)	ASZ	Realizační
Exkurze	▪ Propojení s dalšími obcemi – předávání dobré praxe.	ASZ	Realizační

Zdroj: Vlastní zpracování ASZ

Příprava na implementaci připravovaného zákona o podpoře v bydlení

Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Seminář/workshop	▪ Informování o podobě a stavu připravovaného zákona o podpoře v bydlení ▪ + specifické oblasti (kontaktní místo, podpora v bydlení).	ASZ	Realizační
Pracovní skupina B	▪ Vymezení struktury a agendy kontaktního místa pro bydlení ▪ Vznik metodiky fungování KMB	Město, ASZ	Realizační
	▪ Finalizace metodiky fungování kontaktního místa pro bydlení	Město, ASZ	Závěrečná

Zdroj: Vlastní zpracování ASZ

Nastavení komunikace mezi aktéry

Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Mapování/Pracovní skupina A	▪ Zmapování aktérů zapojených do podpory osob bez přístřeší na území města Kroměříže.	ASZ, Město	Analytická
Pracovní skupina A	▪ Vytvoření prostoru na existujících platformách k diskusi o síti podpory osob bez přístřeší v městě Kroměříž.	ASZ, Město	Realizační
Pracovní skupina A	▪ Nastavení komunikačních kanálů mezi jednotlivými platformami a vedením jednotlivých institucí.	ASZ, Město	Realizační
Kulatý stůl	▪ Realizace setkání platforem, analýza potřeb, nastavování opatření.	Město	Realizační
Pracovní skupina A/evaluační	▪ Reflexe fungování a přínosu nastavení komunikace mezi aktéry.	ASZ, Město	Závěrečná

Zdroj: Vlastní zpracování ASZ

Předpokládaný harmonogram realizace

Harmonogram poradenského programu by rozdělen do mezi sebe se prolínající tři fáze: analytickou (květen–prosinec 2023), realizační (srpen 2023–prosinec 2024), závěrečné (červenec–prosinec 2024).

Harmonogram poradenského programu lze rozdělit do tří fází:

- **Analytická** (červen–prosinec 2023);
- **Realizační** (srpen 2023–prosinec 2024);
- **Závěrečná** (červenec–prosinec 2024).

Poradenský program byl rozdělen do třech hlavních oblastí dle stanovených cílů programu. U každé oblasti byla při zahájení PP uvedena navržena forma/metoda, kterou ji plánujeme naplnit. Složení tematických pracovních skupin bylo předmětem domluvy.

Popis programu byl orientační, bylo přihlíženo ke kapacitám a potřebám místních aktérů i potřebných expertů z ASZ.

Pořadí kroků	Popis	Časový rámec	Tým/odpovědnost
1	V roce 2023 a v první polovině roku 2024 proběhnou připravované semináře, workshopy a stáže na téma zákona o podpoře v bydlení, kontaktní místo pro bydlení, garantované bydlení, krizové fondy a jejich využití a další.	9/2023–6/2024	ASZ
2	Do konce roku 2023 vznikne prvotní návrh popisu kontaktního místa pro bydlení v městě Kroměříž.	6/2023–12/2023	Město
3	V první polovině roku 2024 bude vznikat metodika práce v kontaktním místě pro bydlení.	1/2024–6/2024	Město + ASZ
4	Do konce roku 2024 bude probíhat příprava obce k implementaci zákona dle aktuálních potřeb.	6/2024–12/2024	Město + ASZ
5	Do konce roku 2023 vznikne metodika místního šetření k žádostem o obecní.	6/2023–12/2023	Město + ASZ
6	Do konce roku 2023 vznikne systém přidělování startovacích bytů.	6/2023–12/2023	Město + ASZ
7	V roce 2024 dojde k revizi kritérií prioritizace žadatelů o obecní bydlení a startovací bydlení.	6/2024–12/2024	Město + ASZ
8	Do konce roku 2023 dojde alespoň ke dvěma zasedáním nově vzniklé platformy podpory osob bez přístřeší.	6/2023–12/2023	Město + ASZ
9	V roce 2024 budou probíhat pravidelná setkání platformy podpory osob bez přístřeší k reflexi nastavených opatření.	1/2024–12/2024	Město + ASZ

Popis výstupů programu

Výstupy programu jsou výsledkem systematické práce zástupců obce a ASZ na naplňování cílů programu.

- Kritéria prioritizace žadatelů o obecní byt
- Kritéria žadatelů o startovací bydlení
- Metodika místního šetření
- Metodika fungování KMB v obci
- Platforma podpory osob bez přístřeší

Popis výchozího stavu lokality v kontextu plnění kritérií sociálního začleňování

Název kritéria: Bytový fond je využíván pro řešení sociálního vyloučení

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec má bytový fond.	ANO
Obec umožňuje přidělení obecního bytu domácnostem ze zranitelných cílových skupin (zejm. požadavky související se zadlužením).	ČÁSTEČNĚ – Kritéria prioritizace jsou před revizí.
Obec zabydluje ohrožené domácnosti do obecního bytového fondu v nesegregovaných lokalitách, případně facilituje jejich zabydlování do soukromých bytů prostřednictvím garančních mechanismů (např. garanční fond, sociálně realitní zprostředkování aj.).	NE
Obec umí zabydlovat různorodé cílové skupiny dle typologie ETHOS do obecního bytového fondu v nesegregovaných lokalitách nebo garantovaného bydlení na soukromém trhu s byty. Využívá různé přístupy podpory nájemníků testované v prostředí ČR, mj. Housing Led či více náročný Housing First.	NE
Obec umí zabydlovat všechny potřebné cílové skupiny dle typologie ETHOS do obecního bytového fondu nebo garantovaného bydlení na soukromém trhu s byty. Využívá různé přístupy zabydlování a individualizovanou podporu dle potřebnosti cílových skupin. Obec dále provádí evaluaci systému zabydlování nebo má sjednanou třetí stranu k evaluaci systému zabydlování a udržení si bydlení prostřednictvím kvalitativních a kvantitativních výzkumných metod.	NE

Název kritéria: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec umí předávat informace o možnostech čerpání dávek na bydlení všem zranitelným cílovým skupinám. Má zaveden včasný reporting dluhů v obecním bydlení provázaný na poskytování sociální práce.	NE

Obec rozvíjí segment prevence ztráty bydlení. Analyzuje příležitosti a bariéry při udržování domácností v bydlení, zavádí komplexní organizační procesy a zajišťuje personální kapacity s cílem udržení co nejvíce domácností ve standardním bydlení.	NE
Obec aktivně vykonává procesy prevence ztráty bydlení a metodicky prevenci ztráty bydlení řídí na základě domluvených postupů s dalšími aktéry. Tyto postupy jsou ukotveny v metodice prevence ztráty bydlení.	NE
Pro ty, kdo potřebují komplexní a dlouhodobou podporu, zajišťuje obec efektivní případovou koordinaci (case management), který vykonávají buď obecní sociální pracovníci nebo pracovníci neziskových organizací dle svých kapacit (po domluvě s obcí).	NE
Obec umí reagovat na krizové situace domácností a má vytvořen krizový fond, ze kterého může poskytnout finanční podporu ohrožené domácnosti bez dlouhé prodlevy (prostřednictvím třetí strany, tak aby byl akceptován jako půjčka nebo dar).	NE
Má udržitelně nastaven systém prevence ztráty bydlení dle potřeb a možností obce. Prevence ztráty bydlení je realizována nejen v obecním bytovém fondu, ale také na soukromém trhu s bydlením.	NE
Systém prevence ztráty bydlení umí reagovat na potřeby osob ohrožených ztrátou bydlení rychle a bezodkladně. Jsou nastaveny podmínky udržitelnosti systému včetně finančního a personálního zajištění.	NE
Název kritéria: Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec pro oblast bydlení organizuje pracovní skupinu s cílem nastavení dohod o spolupráci v území.	NE
Obec systematicky spolupracuje s partnerskými organizacemi na PS bydlení a facilituje předávání informací. Zejm. koordinuje spolupráci specializovaných služeb podpory v obci, které motivuje k těsnějšímu propojení, např. pomocí tvorby společných procesů case managementu.	NE – Neevidováno.
Pracovní skupina má pravidelný plán setkávání a je profesionálně facilitována. Koordinace jednotlivých aktérů je popsána v metodice spolupráce v území v oblasti bydlení (může být součástí Strategického dokumentu viz bod. 4). S metodikou jsou seznámeni všichni aktéři v území. Je zajištěna reflexe systému ze strany CS.	NE
Obce s rozšířenou působností zřizují kontaktní místo pro bydlení, které obyvatelům nabízí odborné poradenství s bydlením.	ČÁSTEČNĚ
Obec má vyhotovený akční plán řešení bytové nouze rodin a jednotlivců, tedy promyšlený postup, jak pomocí přenastavení místní spolupráce s cílem ukončovat bytovou nouzi.	NE – Neevidováno.
Název kritéria: Obec mapuje bytovou nouzi na svém území	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě

Obec umí základně mapovat bytovou nouzi, zná odhad počtu osob v bytové nouzi dle kvalifikovaného odhadu např. místních aktérů.	ANO
Obec umí základně mapovat bytovou nouzi. Informace získává z vlastních i dalších zdrojů (vyšší území celky, orgány státní správy, veřejnoprávní subjekty) a je schopna je interpretovat ve vztahu k potřebám svých obyvatel. Obec umí pracovat s relevantními daty. Má vytvořen systém kvalitativního i kvantitativního sběru dat o potřebách osob v bytové nouzi.	ANO
Obec průběžně mapuje bytovou nouzi v kvalitě popsané na nižších úrovních. Obec aktualizuje data o stavu bytové nouze v rámci pracovních skupin. Informace o osobách v bytové nouzi jsou zohledněny v rámci prioritizace žadatelů o obecní bydlení.	NE
Obec průběžně mapuje bytovou nouzi a sdílí informace o bytové nouzi mezi místní aktéry. Dále má přehled o aktuálním stavu a způsobu využití bytového fondu. Data se pravidelně aktualizují.	NE – Neevidováno.
Obec vedle průběžného mapování bytové nouze a fungování živé databáze o lidech v bytové nouzi periodicky provádí výzkum podmínek bydlení. Pro správu bytového fondu využívá také živou databázi. Obě tyto databáze slouží pro účely mj. přidělování obecního bydlení. Dále z hlediska strategického plánování jsou využity při analýze metody předvídání budoucích potřeb a zdrojů.	NE
Název kritéria: Obec koncepčně plánuje rozvoj bytové politiky	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec otevírá interní diskusi ohledně budoucího postupu při zvyšování možnosti bydlení pro lidi v bytové nouzi.	NE
Obec má zpracované zadání (vize, teze a principy, předpokládané limity a zdroje) strategického dokumentu (ev. dokumentů) formulujícího lokální politiku bydlení směřující k ukončování bytové nouze.	ANO
Obec má strategii řešení základních problémů bydlení, tj. (i) situace domácností v bytové nouzi, (ii) vysokých nákladů na bydlení a (iii) diskriminace v přístupu k bydlení a rezidenční segregace	NE
Obec má schválenou komplexní politiku bydlení, která vedle řešení problémů dostupnosti bydlení a bytové nouze rovněž reaguje na nové výzvy zejm. z oblasti financionalizace bydlení, změny klimatu nebo stárnutí populace. Obec tuto politiku formuluje s důrazem udržitelné hospodaření s vnitřními zdroji obce.	NE
Obec umí navrhnout komplexní politiku bydlení, kterou je zároveň schopna úspěšně implementovat. Dále obec sleduje emergentní trendy a inovativní postupy.	NE
Název kritéria: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec zná dotační možnosti v oblasti bydlení (měkké i investiční).	NE

Obec umí realizovat ad hoc projekty na podporu bydlení (měkké i investiční) podle momentálních možností financování.	NE
Obec umí realizovat ad hoc projekty na podporu bydlení (měkké i investiční) podle momentálních možností financování, na přechodnou dobu ale tyto aktivity zvládá financovat z jiných zdrojů (ne OPZ+).	NE
Obec dokáže zajistit průběžné financování kmenových aktivit obecní politiky bydlení s využitím příležitostné dotační podpory.	NE
Obec dokáže zajistit průběžné financování kmenových aktivit obecní politiky bydlení s využitím příležitostné dotační podpory.	NE

ČÁST 2

PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU

Období	Název a typ realizovaných aktivit	Uveďte vazbu aktivity na plnění cíle či kritéria (číslo cíle či kritéria)	Stručný popis aktivity a jejího přínosu. Je-li to relevantní, uveďte konkrétní výstupy, či výsledky aktivity
duben 2023	Mikrotým	Nerelevantní	Online schůzky za účelem seznámení se s lokalitou, s výchozím stavem a s představami obce o možných cílech poradenského programu.
až červen 2023	Multidisciplinární tým	Nerelevantní	Online i osobní schůzky sloužící k vzájemnému seznámení, představení poradenského programu a vymezení konkrétních cílů a harmonogramu programu.
Komentář experta:			
Začátek poradenského programu byl věnován seznamování se s územím a zjišťováním jeho potřeb v oblasti bydlení, probíhaly tzv. interní mikrotýmy. Prostřednictvím online a osobních setkání se zástupci obce pak docházelo k vymezení cílů poradenského programu a nastavení harmonogramu jeho plnění.			
červenec 2023	Revize dokumentů	Cíl 1.	Obcí byla expertce zaslána kritéria prioritizace žadatelů o obecní byt k sepsání komentářů a doporučení.
až září 2023	Setkání MDT	Cíl 1., 3. + výzkum	Online i osobně byly diskutovány pracovní verze úpravy kritérií prioritizace žadatelů o obecní byty. Diskutovány byly také představy o zacílení výzkumu v obci.
Komentář experta:			
Přednostně byla věnována pozornost revizi kritérií prioritizace žadatelů o obecní byt. Zástupcům obce byly zaslány podklady pro inspiraci. Mezi těmito podklady byla také kritéria jiných obcí. Opakovaně jsme společně diskutovali pracovní verze těchto kritérií až do finálního schválení Radou města. Diskutovali jsme zejména rozdělení závažnosti bytové nouze, přičemž bylo obci doporučeno používat typologii ETHOS. Revidovaná kritéria byla diskutována také v kontextu konkrétních životních situací tak, aby nevyřazovala některé z ohrožených cílových skupin. Reflektován byl také bytový fond, konkrétně to, zda vyhovuje			

žadatelům, kteří se dostanou díky kritériím na přední příčky pořadníků – zejména kvůli zdravotním omezením.

Předmětem jednání byla také pravidla pro výběr žadatelů o startovací bydlení, realizované díky dotaci IROP. Cíl 1. tak byl v tomto období naplněn. Do konce poradenského programu však bude nadále reflektována jeho funkčnost.

Obec se rozhodla pro stanovení vstupních kritérií a následné losování žadatelů. V tomto období probíhal také design výzkumu, pro který se obec rozhodla. Výzkum bude zaměřen na osoby bez přístřeší v obci. Zástupci sociálního odboru v obci chtějí zjistit, zda má zvyšující se počet osob bez přístřeší souvislost s propouštěním pacientů z PN Kroměříž, respektive z lůžkových zdravotnických zařízení na území města Kroměříže (Psychiatrická nemocnice v Kroměříži a Kroměřížská nemocnice, a.s. – záchytná protialkoholická stanice). Analýza bude realizována oddělením výzkumu a evaluací Odboru (Agentury) pro sociální začleňování.

říjen 2023 až prosinec 2023	Vzdělávání	Cíl 2	Workshopy v Ostravě a v Brně na téma Kontaktní místo pro bydlení a Sousedské soužití v sociálním bydlení – příprava na modelaci vlastního KMB.
	Setkání MDT	Cíl 1, 3	Struktura a funkce kontaktních míst pro bydlení – příprava na modelaci vlastního KMB.
	Setkání pracovní skupiny	Cíl 3.	1. setkání pracovní skupiny ke pravidelnému setkávání jednotlivých aktérů a zástupců platform – schůzka k představení záměru založení jednotné platformy a jejich cílů.

Komentář expertky:

V říjnu proběhly dva workshopy v Ostravě na téma Kontaktní místo pro bydlení a Sousedské soužití v sociálním bydlení. Stejně workshopy se pak konaly v listopadu v Brně. V obou městech proběhla exkurze do KMB.

Zástupci města Kroměříže se realizovaných workshopů zúčastnili, což vytvořilo dobrý základ pro naplnění cíle č. 2 – Příprava na implementaci zákona o sociálním bydlení.

V říjnu proběhlo setkání některých z aktérů, kteří by měli tvořit členy nově vznikající jednotné platformy spojující zástupce sociální oblasti, zdravotnické oblasti a vedení města. Záměrem bylo utvořit skupinu středního managementu těchto jednotlivých oblastí a posunout tak výstupy z jednání blíže k rozhodovacímu procesu. Na tomto setkání se ukázalo, že v současné době není možné takovou skupinu vytvořit z důvodu personálních problémů v PN Kroměříž.

leden 2024 až březen 2024	Multidisciplinární tým	Cíl 1., 2., 3.	Vymezení struktury a agendy kontaktního místa pro bydlení, vznik základu metodiky fungování KMB v území.
	Vzdělávání	Cíl 2.	Workshop na téma systém garancí v sociálním bydlení.

Komentář expertky:

V březnu proběhl další workshop projektu Centrum podpory a rozvoje aktivit směřujících k desegregaci v území, reg. č. CZ.03.02.02/00/22_004/0003844 pro spolupracující obce na téma Garance v podpoře bydlení. Cílem bylo informovat a zprostředkovat příklady dobré praxe o možnostech spolupráce se soukromými pronajímateli bytů a o možnostech garancí, které je mohou ke spolupráci motivovat. Zároveň proběhlo setkání se zástupci obce, na kterém jsme se dohodli, že zástupci obce vytvoří prvotní návrh metodiky kontaktního místa pro bydlení v Kroměříži, přičemž budou vycházet z podkladů získaných na workshopech ke KMB a ze zaslaných podkladů ze strany ASZ.

Na území obce byl realizován výzkum zaměřující se na analýzu sociálního prostředí v kontextu osob bez přístřeší s důrazem na osoby, které opouštějí lůžková zdravotnická zařízení v Kroměříži (Psychiatrickou nemocnici v Kroměříži a Kroměřížskou nemocnici, a.s. – záchytná protialkoholická stanice) a nadále na území města, byť jen krátkodobě, zůstávají, bez předchozí vazby na město Kroměříž. Výzkum byl ze strany zástupců obce připomínkován, připomínky budou v následujícím období vypořádány. Zástupcům obce tak nyní nedává smysl zakládání jednotné platformy. Realizace platformy bude dále diskutována po finalizaci výzkumné zprávy na základě zjištění z terénního výzkumu v území. Realizace cíle 3 je tak odložena.

duben 2024 až červen 2024	Jednání	Cíl 2.	Diskuse nad základem metodiky KMB a připravovaným zákonem o podpoře bydlení.
	Revize/metodická podpora	Cíl 2.	Rozpracování návrhu metodiky obcí v souladu s připravovaným zákonem.

Komentář expertky:

K připravenému návrhu struktury metodiky proběhlo online setkání, kde byly diskutovány zejména otázky k připravovanému zákonu. Následně jsem rozpracovala metodiku tak, aby v ní byly obsaženy všechny zákonné povinnosti a zohledněny důležité aspekty dle poslední verze zákona, která byla zaslána také zástupcům obce. Nabízené osobní jednání k rozpracované metodice obec odmítla, chce vyčkat na dobu, kde bude více jasné, že dojde ke schválení připravovaného zákona a zákon bude prefinálně zpracován a připraven k implementaci. V této době je nejasné, zda bude zákon o podpoře v bydlení schválen, případně v jakém znění bude schválen.

V červenci 2024 proběhlo také online setkání s dalšími experty z poradenského programu bydlení ASZ k zákonu o podpoře bydlení, které bylo věnované zejména otázkám obcí a aktuálním informacím k zákonu o podpoře bydlení. Tomuto setkání byl přítomen také pracovník nově vzniklého Kontaktního místa pro bydlení, které obec zprovoznila. KMB v území zahájilo svou činnost dne 1. 7. 2024. Na on-line jednání byla přítomna také manažerka SZ a vedoucí Oddělení sociální práce.

Pro tuto chvíli je cíl 2 naplněn. V druhé polovině roku bude obci nabízena podpora při dalším rozpracování metodiky.

ČÁST 3 VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU

Vyhodnocení plnění kritérií sociálního začleňování

Kritérium	Název ukazatele	Vyhodnocení závěrečného posunu v lokalitě
I. Bytový fond je využíván pro řešení sociálního vyloučení	Obec umožňuje přidělení obecního bytu domácnostem ze zranitelných cílových skupin (zejm. požadavky související se zadlužením).	Posun – díky revizi kritérií žadatelů o obecní byt, zohledňuje obec míru ohrožení žadatele. Zranitelní skupiny tak zabydluje do běžných obecních bytů. V oblasti zadlužení reflektuje pouze dluh vůči obci. Radnice revidovala kritéria přidělování městských bytů, ruší se i pořadník — Město Kroměříž (mesto-kromeriz.cz) Zabydlováno je minimálně 20 domácností ročně do městských bytů a 10 do komerčních.
	Obec umí zabydlovat různorodé cílové skupiny dle typologie ETHOS do obecního bytového fondu v nesegregovaných lokalitách nebo garantovaného bydlení na soukromém trhu s byty. Využívá různé přístupy podpory nájemníků testované v prostředí ČR, mj. Housing Led či více náročný Housing First.	Částečně – dochází k zabydlování ohrožených cílových skupin, přičemž množství se odvíjí od uvolňování obecních bytů. U žadatelů dochází k místnímu šetření a dle potřeb je jim poskytována sociální podpora v bydlení sociálními pracovníky obce. Pracovníci obce se nedrží striktně vybrané metody, avšak metody práce zahrnují prvky metod podpory v sociálním bydlení s cílovou skupinou Housing Led a Housing First.
Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území	Obce s rozšířenou působností zřizují kontaktní místo pro bydlení, které obyvatelům nabízí odborné poradenství s bydlením.	Posun – obec má základní metodiku KMB a spustila provoz KMB
	Obec pro oblast bydlení organizuje pracovní skupinu s cílem nastavení dohod o spolupráci v území.	Částečně – na území probíhají pracovní skupiny, které propojují aktéry. Zamýšlená nová platforma však nevznikla. Na konci poradenského programu zástupci obce vyhodnotili, že je potřeba spíše skupina složená z pracovníků v přímé práci a poskytovatelů potravinové pomoci než středního managementu jednotlivých aktérů. Tato skupina se sejde v říjnu 2024.

Vyhodnocení naplnění výstupů a cílů programu

Zástupci obce využívali možností vzdělávání, webinářů a seminářů týkajících se bydlení. Vytvořili také základní metodiku KMB, která byla společně diskutována a revidována. Průběžně byl diskutován také připravovaný zákon o podpoře bydlení.

Dlouhodobý cíl 1: Podpora při revizi systémů přidělování bytů

<i>Název cíle</i>	<i>Stav</i>	<i>Ukazatel</i>	<i>Slovní komentář</i>
Specifický cíl 1.1: Vznik metodiky sociálního šetření k žádostem o obecní byty	Částečně	▪ Zápis z MDT	Pracovníci sociálního odboru se setkávají na intervizích a poradách, kde diskutují sporné případy, které rozhodují konsenzuálně. Díky tomuto postupu nevznikají rozdílně bodovaná šetření. Pracovníci odboru sociálních věcí a zdravotnictví tak neměli potřebu tvořit metodiku.
Specifický cíl 1.2: Vznik systému přidělování startovacího bydlení	Splněno	▪ Žádost o startovací byt. ▪ Pravidla pro přidělení startovacího bytu	Startovací bydlení je realizováno v obci v bytovém domě opraveném z dotace IROP. Obec se rozhodla, že bude z žadatelů, po splnění vstupních kritérií, losovat.
Specifický cíl 1.3: Reflexe dosud vzniklých systémů a dokumentů a zmapování dalších potřeb v této oblasti	Splněno	▪ Zápis z MDT	Na jaře roku 2024 bylo v rámci setkání MDT se zástupci obce reflektováno fungování pravidel a kritérií. Obec považuje pravidla a kritéria za funkční a vyhovující.
Specifický cíl 1.4: Revize kritérií prioritizace žadatelů o obecní byt a startovací byt	Nesplněno	▪ Zápis z MDT	Zástupci obce jsou s nastavenými systémy v tuto chvíli spokojeni a nepředpokládají nutnost revize v tomto roce.

Dlouhodobý cíl 2: Příprava na implementaci zákona o podpoře v bydlení

Specifický cíl 2.1: Absolvování seminářů, workshopů a stáží na téma zákona o podpoře bydlení, kontaktní místo pro bydlení, garantované bydlení, krizové fondy a jejich využití a další.	Splněno	▪ Prezenční listiny	Zástupci obce se aktivně účastnili nabízených vzdělávacích akcí a stáží osobně i v online prostředí. Všechny tyto aktivity byly zaměřeny na vznik KMB v území, zákon o podpoře bydlení, garantované bydlení, práce se soukromými pronajímateli, podporu v sociálním bydlení, například v sousedském soužití.

Specifický cíl 2.2: Vznikne prvotní návrh popisu kontaktního místa pro bydlení v městě Kroměříž.	Splněno	▪ Metodika KMB	Obec vytvořila prvotní návrh metodiky, ve kterém reflektovala svou představu o fungování KMB. Tato pak byla doplněna o aktuální zákonné povinnosti ze strany expertky.
Specifický cíl 2.3: Vznik metodiky práce v kontaktním místě pro bydlení.	Stále probíhá	▪ Metodika KMB	Obec spustila provoz KMB ke konci poradenského programu. Dle získané praxe a změn dle zákona bude nadále s metodikou pracováno.
Specifický cíl 2.4: Do konce roku 2024 bude probíhat příprava obce k implementaci zákona dle aktuálních potřeb.	Stále probíhá	▪ Zápisy ze setkání	Obec má zájem dále pracovat na rozvoji metodiky ke KMB a na nastavování fungování nově vzniklého KMB.
Dlouhodobý cíl 3: Nastavení komunikace mezi aktéry			
Specifický cíl 3.1: Dojde ke zmapování klíčových aktérů sítě podpory osob bez přístřeší na území obce.	Splněno	▪ Nominace členů	Obec pro vznik Platformy podpory osob bez přístřeší nominovala členy na pozicích středního managementu, aby bylo možné se pravidelně scházet a zároveň aplikovat výstupy. Potřeby aktérů byly mapovány na již existujících platformách.
Specifický cíl 3.2: Do konce roku 2023 dojde alespoň ke dvěma setkáním platformy	Nesplněno	▪ Zápisy ▪ Prezenční listiny	Proběhlo jedno setkání v říjnu 2023, na kterém se ukázalo, že v tuto chvíli není možné sestavit skupinu středního managementu, zj. kvůli personálním potížím PN Kroměříž a kapacitnímu vytížení zástupců obce. Tento cíl chce obec v rámci PP opustit.
Specifický cíl 3.3: V roce 2024 budou pravidelně probíhat setkání k reflexi dosavadních opatření a jejich přenastavení v případě nefunkčnosti nebo z důvodu nových potřeb některého z aktérů.	Stále probíhá	▪ Zápisy ▪ Prezenční listiny	Zástupci obce vyhodnotili, že vhodnější v dané problematice bude sestavení PS pracovníků přímé práce (obce i NNO) a poskytovatelů potravinové pomoci. Obec je s jednotlivými poskytovateli v kontaktu. Schůzka proběhne v říjnu 2024.

Vyhodnocení a shrnutí celkového přínosu programu na lokalitu, dle závěrečného posouzení naplňování kritérií sociálního začleňování daného programu

Ve výše uvedených kritériích došlo u obce k posunu, zejména v KMB, o kterém obec na začátku poradenského programu neměla mnoho informací a ani představu o jeho vzniku a fungování. Nyní existuje základní metodika fungování KMB a obec se zajímá o konkrétní otázky související se zákonem, aby byla dobře připravená na implementaci zákona. Zároveň spustila v červenci pilotní provoz KMB. Od července 2024 přijímají žádosti o městské byty Kroměřížské technické služby s.r.o., které jsou městem vlastněnou společností.

Další významný posun nastal v oblasti poskytování obecního bydlení, a to zejména díky revizi kritérií prioritizace žadatelů o obecní byt a o startovací bydlení. V případě startovacího bydlení se obec rozhodla umožnit podání žádostí, přičemž žadatelé museli splnit věková a příjmová kritéria. Kritéria pro prioritizaci žadatelů o obecní bydlení byla revidována tak, že momentálně reflektují potřebnost a ohroženost žadatele. Bariérou pro ty nejpotřebnější zůstává dluh vůči obci, za který jsou body záporné. V případě jeho splácení se však tyto záporné body odebírají. Tento postup se osvědčil a ukázalo se, že se jedná o dobrý motivační prvek, kdy někteří dlužníci vůči městu své dluhy splácí, aby měli reálnou šanci na přidělení městského bytu.

Zástupci obce se dále aktivně účastnili vzdělávacích setkání, workshopů a webinářů, které jim byly z ASZ nabídnuty.

Další možný plán spolupráce

Zástupci města Kroměříž by dále chtěli spolupracovat na implementaci zákona o podpoře bydlení, konkrétně na nastavování činnosti Kontaktního místa pro bydlení a jeho metodice.

Dále ocení podporu při setkáních s poskytovateli potravinové pomoci osobám bez přístřeší.

Seznam zkratk

MDT – multidisciplinární tým
NNO – nestátní nezisková organizace
ORP – obec s rozšířenou působností
PN – psychiatrická nemocnice
PS – pracovní skupina
KMB – kontaktní místo pro bydlení
ASZ – Agentura pro sociální začleňování
IROP – Integrovaný regionální operační program